

Összegezésként megállapítható:

1. a nemzetközi szervezetek keretében folyó együttműködés fejlődésének eredményeként nagyon sok új irodalmi forrás jött létre különösen az 1950-es években, amikor jelentősen fellendült a nemzetközi együttműködés;

2. a nemzetközi szervezetek időszakos kiadványai közül a folyóiratok és a tájékoztatók a legelterjedtebbek; a legtöbb kiadvány negyedévente jelenik meg;

3. a nemzetközi szervezetek időszakos kiadványainak erős koncentrációja figyelhető meg; ez azzal függ össze, hogy a szervezetek székhelye kevés országra összpontosul;

4. meglehetősen elterjedtek a több nyelvű kiadványok; az összes kiadványnak csupán negyede jelenik meg egy nyelven.

/Naučno-Tehničeszkaja Informacija. Szerija 1. 1973. 2.sz. p.27-28./

TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Az NCLIS tervjavaslata a könyvtári és
tájékoztatási szolgáltatások fejlesztésének
új, országos programjáról

A National Commission on Libraries and Information Science /NCLIS/ - az Egyesült Államok Könyvtári és Tájékoztatástudományi Országos Bizottsága - előterjesztette javaslatát "A könyvtári és tájékoztatási szolgáltatások új országos programja" címen, és felkérte az illetékeseket a tervezet megvitatására. A program kidolgozását széles körű vizsgálat, helyzetfelmérés előzte meg, tanácskozások szakmai egyesületek képviselőivel, magán- és közintézményekkel, hivatalokkal, továbbá közvéleménykutatás és összejegyzetek formájában.

A tervezet kidolgozásakor a bizottság három alapvető szempontból indult ki:

Az Egyesült Államok minden polgára joggal elvárhatja, hogy a könyvtárak és tájékoztató szolgáltatások rendelkezésére álljanak személyes és szakmai fejlődésének elősegítésére.

Az információforrások összessége nemzeti vagyoni, amelynek gyűjtését, feltárását és közreadását a közérdeklődés legmagasabb igényeit kielégítő módon kell megoldani.

Uj műszaki megoldások alkalmazásával, valamint az elszigetelt gyűjtemények, tájékoztató központok országos koordinálásával létrehozható az Egyesült Államokban egy összefüggő országos tájékoztatási rendszer.

A bizottság leszögezte, hogy a tájékoztatási adatforrások, a tudományos és gyakorlati ismeretek adatainak összessége éppen olyan erőforrása a nemzet jólétének és biztonságának, mint a természeti erőforrások, pl. a víz, vagy a szén. A természeti erőforrásokhoz hasonlóan a tudományos ismeretek forrásai is egyenletlenül fejlődnek és gyakran veszteségesen, nem elég hatékonyan kerülnek felhasználásra, pedig csak ésszerű kiaknázásuk teszi lehetővé a jövő társadalmi és gazdasági problémáinak sikeres leküzdését.

A Kongresszustól kapott megbízatása alapján a bizottság megvizsgálta és felismerte a társadalom minden részében fennálló és egyre sürgetőbb tájékoztatási igényeket, és ezért feladatának tartja, hogy ezek színvonalas kielégítésének lehetőségeként egy egységes országos hálózat kialakítását készítse elő. A kérdés megoldásának sürgősségét kiemelve a bizottság a következő kérdésekre hívta fel a figyelmet:

a tájékoztatással szemben a társadalom minden rétegében hivatási és intellektuális jellemzőiknek megfelelő igények merülnek fel. Minden polgárnak tudnia és ismernie kell azokat a számára elérhető forrásokat, ahonnan beszerezheti az összes lehetséges ismeretanyagból mindazt, ami számára szükséges, vagy ami őt érdekli;

a jelenlegi tájékoztatási szolgáltatások nem kielégítőek. A szövetségi költségvetési támogatás alacsony keretei miatt a könyvtárak az igények kielégítéséhez nem rendelkeznek megfelelő anyagi és személyi feltételekkel, ennek következtében nem kellően rugalmasak új, hatékonyabb módszerek megvalósításához;

a különféle fenntartó intézményekhez tartozó könyvtárak nem egy egységes, átfogó koncepció keretében fejlődnek. Országos fejlesztési irányelvek és szabályozás nélkül még nagy anyagi támogatással sem válhatnak - sem a jelenben, sem a jövőben - az igényeket színvonalosan kielégítő, egységes hálózattá;

a könyvtárak műszaki színvonala nem megfelelő. A számítógépek használata nem eléggé elterjedt. A könyvtárak bizonyos foku ellenállást mutatnak a nem nyomtatott, új műszaki eljárásokkal készült adathordozók gyűjtésével szemben;

a könyvtárak fenntartásának anyagi fedezete a különböző pénzügyi források, alapítványok, a szövetségi támogatás fennálló rendszerének egyenetlensége folytán nem mindig kielégítő. Ez is egyik oka annak, hogy főleg a kialakult kulturális központoktól földrajzilag távolabb élő néprétegek számára a könyvtárak nem nyújtanak megfelelő szolgáltatásokat, ezek kielégítése érdekében a szabályozás új rendjére van szükség;

a könyvtárak és tájékoztatási intézmények személyzetének sem száma, sem képzettségi szintje nem kielégítő. Új, hatékony képzési és továbbképzési programok kidolgozására van szükség a tájékoztatási szakemberek, könyvtárosok és a kisegítő alkalmazottak széles köre számára, szakítva az eddig hagyományos szemlélettel.

A bizottság egy központi állami szervezet létrehozását látja szükségesnek, mely megfelelő szabályozási jogkörrel ellátva koordinálná új könyvtárak létesítését, a meglévők fenntartását, támogatását, irányítását. E szervezet központi feladatokat látna el és elősegítené az egységes, országos rendszer kiépítését a helyi feladatokkal és szükségletekkel összhangban.

A javasolt központi állami szerv feladatai a következők lennének:

az átfogó, országos tájékoztatási programnak - mint egységes rendszernek - megtervezése;

az államközi feladatok ellátása, a tájékoztatási, számítógépi és híradástechnikai eljárások egységesítése, ami az intézmények közötti koordinációt lehetségessé teszi;

központi támogatás nyújtása a nemzeti értéket jelentő fontos gyűjteményeknek, forrásoknak, azok védelmezése, továbbá új központi szolgáltatások - pl. periodikum-gyűjtemények, bibliográfiai adatközpontok stb. - alapítása a szövetségi költségvetés terhére;

az országos hálózat kialakításának elősegítése és olyan rendszerek fejlesztése, melyben az országos információforrások kapcsolatot tudnak teremteni egymással;

a helyi hálózatok részére olyan programok kidolgozása és támogatása, mely összeköttetést biztosít az országos hálózattal és a kölcsönös fejlődést szolgálja;

a könyvtárak és tájékoztató intézmények szervezési és műszaki színvonalának emelése, a tájékoztatási dolgozók folyamatos szakmai és műszaki továbbképzésével;

együttműködés hasonló nemzetközi programokkal.

Az NCLIS által előterjesztett javaslat a helyzetfelmérés megállapításai és a fejlesztés alapvető kiindulási pontjainak rögzítése után tárgyalja az országos hálózat kialakításának részleteit. Ezek között első témaként szerepel az érdekelt intézmények közötti beszerzési kooperáció. A beszerzési források megosztása, az átgondolt válo-

gatas, a hálózat tagjai közötti, egymásra támaszkodó, egymás állományát kiegészítő beszerzési politika kialakítása nélkül a fejlesztés beláthatatlanul magas költségeket jelentene. Ez a ténykedés nem lehet spontán. Az egyeztetett forrásanyag-gyűjtés azonban feltételezi a műszakilag legkorszerűbb és a könyvtárak között gyors kapcsolatteremtési lehetőségeket biztosító eljárások bevezetését, másképpen a gyűjtemények használata nem biztosítható minden igénylő számára.

A szövetségi központi támogatás - melynek jelentős emelését haszthatatlannak tartja a javaslat - is ehhez kapcsolódik, de ez önmagában nem oldja meg a könyvtárak beszerzési problémáit. A központi intézkedéseknek és a hálózatszervezésnek kell biztosítania az információk gyors cseréjének, az adatbázisok és könyvtárak közötti összeköttetésnek országos szintű megoldását. Az egész fejlesztési tervezet sarkalatos pontja a szervezés és az összehangolás megfelelő szabályozással, valamint a műszaki feltételek biztosítása.

A javaslatban szerepelnek a Library of Congress - mint nemzeti könyvtár - kibővített feladatai, a helyi, az egyes tagállamokra háruló kötelezettségek, végül a bizottság zárszóként felhívja az összes érintett intézményt, hivatalt, könyvtárat és érdekelt tájékoztatási szakembert, hogy javaslataikkal, észrevételeikkel segítsék a bizottság ez év folyamán folytatódó részletező és finomító munkáját. Szeretnék az év végére a végleges javaslatot a törvényes szabályozás megteremtésére alkalmassá tenni.

/Information. Part 1. News. Sources. Profiles, 5.k. 6.sz. 1973.
nov.-dec. p.301, 324-331./

Az Egyesült Államok Nemzeti Tudományos Alapja újrászervezte a Tudományos Tájékoztató Szolgáltatási Hivatalát

A Nemzeti Tudományos Alap /NSF - National Science Foundation/ az újrászervezéssel a Tudományos Tájékoztató Szolgáltatási Hivatalának /OSIS - Office of Science Information Service/ működését négy alapvető feladat köré csoportosította:

A vezető hivatala

végzi az OSIS irányítását, meghatározza a hivatal működését, beleértve a hosszú távú tervezést és a költségvetést. Együttműködik az NSF-nel, továbbá más szövetségi, nemzeti és nemzetközi szervezetekkel. A hivatalvezetés kereteiben működő együttműködési munkacsoportnak két kiemelkedő feladata van: az információáramlás gazdaságosságával foglalkozó kutatási program vezetése és támogatás nyújtása a Tudományos és Műszaki Tájékoztató Bizottság /COSATI - Committee on